

REFERAT |KRS| Kommunalutvalget (2011-2015) d. 06-11-2012

Mødedato Tirsdag d. 06. november 2012 kl. 09:00

Mødested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Godkjenning av møteprotokoll kommunalutvalgets møte 09.10.12.....	3
Sektor 5.2 - Forslag til handlingsprogram 2013 - 2016 - Årsbudsjett 2013.....	5
Forslag til handlingsprogram 2013-2016 -årsbudsjett 2013 Organisasjonssektoren.....	7
Forslag til handlingsprogram 2013-2016 - årsbudsjett 2013 Økonomisektoren.....	9
Forslag til handlingsprogram 2013-2016 - årsbudsjett 2013 - Kirkelig Fellestråd.....	11
Utbyggingsavtale Paulen 2/8.....	14
Kommuneprogrammet - Likestilte kommuner. Søknad om å bli pilotkommune.....	17
Dialogarenaer mellom innvandrerbefolkningen og kommunen.....	23
Salg/overføring av fast eiendom fra kommunen til pensjonskassen.....	32
Alternativ anvendelse av midlene i Kristiansand kommunes energiverksfond.....	37

Punkt 53/12: Godkjenning av møteprotokoll kommunalutvalgets møte 09.10.12

Bilag

Møteprotokoll. KOMMUN, 09102012 0900, Ordinært møte.

Dato: 22.10.12
Saksnr.: 201200005-51
Arkivkode E: 033
Saksbehandler: Anne Lise Holand Aabø

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
06.11.2012

Godkjenning av møteprotokoll kommunalutvalgets møte 09.10.12

Forslag til vedtak:

1. Kommunalutvalget godkjenner møteprotokoll fra møte 09.10.12

Tor Sommerseth
Rådmann

Anne Lise H. Aabø
formannskapssekretær

Trykte vedlegg: Protokoll fra kommunalutvalgets møte 09.10.12

**Punkt 54/12: Sektor 5.2 - Forslag til handlingsprogram 2013 - 2016 -
Årsbudsjett 2013**

Dato: 29.10.2012
Saksnr.: 201210952-1
Arkivkode E: 145
Saksbehandler: Karl Mork

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
06.11.2012

Sektor 5.2 - Forslag til handlingsprogram 2013 - 2016 - Årsbudsjett 2013

Saksfremstilling:

Kristiansand Eiendom legger med dette frem rådmannens forslag til handlingsprogram 2013 – 2016 / årsbudsjett 2013 for teknisk sektor 5.2 – Kristiansand Eiendom.

Handlingsprogrammet for 2013 – 2016 består av kun ett hoveddokument.

Det inneholder alle momenter på kommune- og sektornivå som skal vedtas av bystyret.

Kristiansand Eiendom er omtalt på sidene 169 – 182 og enhetens investeringsoversikt med omtale av prosjektene fremgår av dette dokumentet fra side 179.

I tillegg har enheten ansvar for prosjekter i øvrige sektorer, men disse prosjektene er omtalt i de enkelte sektorene.

Forslag til betalingssatser (småbåthavnene), plan- og utredningsprogrammet, tiltak utenfor rammen (drift) og faktainformasjon fremgår av de elektroniske vedleggene (internettutgaven).

Sakspapirene (hoveddokumentet) er utdelt medlemmene tidligere.

Forslag til vedtak:

1. Kommunalutvalget tar rådmannens forslag til handlingsprogram 2013 – 2016 / årsbudsjett 2013 for teknisk sektor 5.2 - Kristiansand Eiendom til orientering.

Hans Christian Gram
Eiendomssjef

Karl Mork
Avdelingsleder

Trykte vedlegg: Ingen
Elektroniske vedlegg: Se internett K

Punkt 55/12: Forslag til handlingsprogram 2013-2016 -årsbudsjett 2013
Organisasjonssektoren

Dato: 29.10.2012
Saksnr.: 201210984-1
Arkivkode E: 145
Saksbehandler: Søren Sverdrup Lund

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
06.11.2012

Forslag til handlingsprogram 2013-2016 -årsbudsjett 2013 Organisasjonssektoren

Sammendrag:

Rådmannens forslag til handlingsprogram 2013-2016 og årsbudsjett 2013 for Organisasjonssektoren legges med dette fram (budsjett sektor 6).

Sektorprogrammet er inntatt i rådmannens forslag til handlingsprogram 2013-2016, på sidene 183-192.

Forslag til vedtak:

1. Kommunalutvalget tar rådmannens forslag til handlingsprogram 2013-2016 og årsbudsjett 2013 til orientering.

Terje Fjellvang
Kons. organisasjonsdirektør

Søren Sverdrup Lund
Økonomirådgiver

Trykte vedlegg: Rådmannens forslag til handlingsprogram 2013-2016

Utrykte vedlegg:

Punkt 56/12: Forslag til handlingsprogram 2013-2016 - årsbudsjett 2013
Økonomisektoren

Dato: 29.10.2012
Saksnr.: 201203995-4
Arkivkode E: 145
Saksbehandler: Randi Bentsen

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
06.11.2012

Forslag til handlingsprogram 2013-2016 - årsbudsjett 2013 Økonomisektoren

Sammendrag:

Rådmannens forslag til handlingsprogram 2013-2016/årsbudsjett 2013 for Økonomisektoren og tilskudd til Kirkelig Fellesråd legges med dette fram (budsjett sektor 1).

Sektorprogrammet er inntatt i rådmannens forslag til handlingsprogram 2013-2016, på sidene 195-204.

Kirken lokalt er en selvstendig juridisk enhet og det vises til egen sak vedrørende det kommunale drifts- og investeringstilskuddet.

Forslag til vedtak:

1. Kommunalutvalget tar rådmannens forslag til handlingsprogram 2013-2016 og årsbudsjett 2013 til orientering

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Randi Bentsen
Økonomirådgiver

Trykte vedlegg: Rådmannens forslag til handlingsprogram 2013-2016

Utrykte vedlegg:

**Punkt 57/12: Forslag til handlingsprogram 2013-2016 - årsbudsjett 2013 -
Kirkelig Fellestråd**

Dato: 29.10.2012
Saksnr.: 201203995-5
Arkivkode E: 145
Saksbehandler: Randi Bentsen

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
06.11.2012

Forslag til handlingsprogram 2013-2016 - årsbudsjett 2013 Kirkelig fellesråd

Sammendrag:

Kirken lokalt er en selvstendig juridisk enhet som kommunen har et økonomisk ansvar for. Det årlige tilskuddet fra kommunen vil påvirke kirkens tilbud og virksomhet.

Handlingsprogrammet til Kirkelig fellesråd er inntatt i rådmannens handlingsprogram 2013-2016, på sidene 202-204.

Drift

Rådmannen foreslår et driftstilskudd for 2013 på 35,389 mill. kr.

Driftsbudsjettet er en videreføring av handlingsprogram 2012-2015, med styrking av budsjettet på 1,8 mill kr vedrørende økning av festeavtalen på Oddernes kirkegård. Budsjettet er kompensert for lønns- og prisstigning.

Rådmannen foreslår et nytt innsparingskrav på 150 000 kr fra 2013 økende til 300 000 kr fra 2014 i tillegg til allerede vedtatt krav på 250 000 kr fra 2014. Dette betyr at totalt innsparingskrav er på 150 000 kr i 2013 økende til 550 000 kr fra 2014.

Investering

I tillegg til driftstilskuddet yter kommunen et investeringstilskudd på foreslått 3,113 mill. kr i 2013 og totalt 31,251 mill. kr i fireårsperioden.

Investeringene er en videreføring av vedtatt handlingsprogram 2012-2015 og i tillegg er det foreslått en økning av avsetningen til nytt kirkebygg på Flekkerøy med 2 mill kr. Rådmannen foreslår utsettelse av ferdigstillelse av dette investeringsprosjektet til 2018.

Forslag til vedtak:

1. Kommunalutvalget tar handlingsprogram 2013-2016 og årsbudsjett 2013 til Kirkelig fellesråd til orientering.

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Randi Bentsen
Økonomirådgiver

Trykte vedlegg: Rådmannens forslag til handlingsprogram 2013-2016

Punkt 58/12: Utbyggingsavtale Paulen 2/8

Bilag

Saksprotokoll

Forslag til utbyggingsavtale

Utbyggingsavtale Paulen 2/8

Dato: 16.10.2012
Saksnr.: 201105294-23
Arkivkode O: UBYG: PAULEN

Saksbehandler: Harald Karlsen

Saksgang
Kommunalutvalget
Formannskapet

Møtedato
06.11.2012
07.11.2012

Utbyggingsavtale Paulen 2/8

Forslag til utbyggingsavtale for Paulen 2/8 ble fremlagt som sak for kommunalutvalget i møte 07.02.12. (vedlagt).

Kommunalutvalget fattet følgende vedtak:

1. Saken utsettes. (Enst)

Frp fremmet følgende forslag uten votering og som skulle følge saken:

"Forslag til utbyggingsavtale for utbyggingsområde Paulen 2/8 vedtas under forutsetning av at utbygger oppnår avtale med grunneiere for regulerte friområder før utbyggingen igangsettes".

Utbygger er gjort kjent med vedtaket og Frp sitt forslag til vedtak.

Utbygger og administrasjon har tolket vedtak og behandlingen av saken i kommunalutvalget.

En har vurdert at det er ett spørsmålet omkring sikring av ett større regulert friområde i planen (tilhørende Kristiansen), som må avklares, før forslag til avtale tas opp til videre behandling.

Grunneier (Kristiansen) og utbygger har bekreftet at partene nå er enige.

Øvrige utfordringer (sikring av mindre vei/grøntarealer, rekkefølgekrav til g/s-vei og det forhold at friområder skal være ferdig opparbeidet før områder/delfelt kan igangsettes) løses ihht gjeldende utbyggingspolitikk ved

- at det gjennomføres en etappevis utbygging av delfelt/områder,
- at det foretas en revisjon av foreliggende reguleringsplan og
- ved at forslag til utbyggingsavtale stiller krav til
 - a) enighet med grunneier/-e før etappe kan igangsettes,
 - b) setter krav til garantistillelse for g/s-vei og tiltak innenfor etappe.

Flekkerøy vel har ifm behandlingen i kommunalutvalget (og ved at ferdigstilling av g/s vei er fremskyndet til 2013) gitt sin tilslutning til forslag til avtale.

Forslag til vedtak:

1. Forslag til utbyggingsavtale for Paulen gnr 2 bnr 8 vedtas.

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

Harald Karlsen
Saksbehandler

Trykte vedlegg:
Sak 10/12 m/ vedlegg
Forslag til utbyggingsavtale Paulen gnr 2 bnr 8
Utrykte vedlegg: Ingen

Punkt 59/12: Kommuneprogrammet - Likestilte kommuner. Søknad om å bli pilotkommune.

Dato: 29.10.2012
Saksnr.: 201210247-2
Arkivkode E: 006
Saksbehandler: Toril Hogstad

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
06.11.2012

Kommuneprogrammet - Likestilte kommuner. Invitasjon til å søke om å bli pilotkommune.

Sammendrag:

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet inviterer alle landets kommuner til å søke om å bli en av 19 pilotkommuner som skal arbeide med likestilling. Programmet "Likestilte kommuner" har som mål å bidra til at kommunene i økt grad integrerer likestillingsperspektiv i styringsdokumenter og sikrer likeverdige offentlige tjenester (LOFT) til innbyggerne.

Kristiansand kommune har som mål å være en foregangskommune i regionen når det gjelder likestilling. Agderfylkene har store utfordringer på dette feltet, noe som synliggjøres bl.a. i Statistisk sentralbyrås likestillingsindeks. Kristiansand ligger bedre an på indeksen enn de fleste kommunene i Aust- og Vest-Agder, men scorer dårligst av storbyene i landet. Det er et mål å få en bedre score på indeksen. Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) har ikke godkjent Kristiansand kommunes rapportering på status, utfordringer og resultater i likestillingsarbeidet de siste årene. Det er nødvendig at kommunen arbeider mer systematisk og målrettet for å oppnå bedre resultater når det gjelder likestilling.

En status som pilotkommune i kommuneprogrammet "Likestilte kommuner" vil gi kommunen økonomiske midler, veiledning og støtte til å arbeide målrettet med likestilling innenfor tjenesteyting og som myndighetsutøver. Rådmannen anbefaler derfor at kommunen søker om å bli pilotkommune.

Forslag til vedtak:

1. Kristiansand kommune søker om å delta som pilotkommune i kommuneprogrammet "Likestilte kommuner"

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Kst. organisasjonsdirektør

Trykte vedlegg:
Ingen

Utrykte vedlegg:
Invitasjon til å delta i kommuneprogrammet – *Likestilte kommuner*.
Det kongelige barne-, likestillings- og inkluderingsdepartement, september 2012

Bakgrunn for saken :

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet inviterer alle landets kommuner til å søke om å bli en av 19 pilotkommuner som skal arbeide med likestilling. Programmet *Likestilte kommuner* har som mål at kommunene skal integrere likestillingsperspektiv i styringsdokumenter og sikre likeverdige offentlige tjenester til innbyggerne.

Kommunene som blir valgt ut vil få faglig veiledning og tilskudd på til sammen 300.000,- kroner til arbeidet under forutsetning av Stortingets godkjenning. Midlene fordeler seg over programperioden som varer fra 2012 - 2014.

Det er de tre regionale sentrene for likestilling, Likestillingssenteret (Hamar), KUN senter for kunnskap og likestilling (Steigen og Steinkjer) og Senter for likestilling (Agder) som gjennomfører programmet på vegne av departementet.

Oppfølging av regjeringens handlingsplan og lovverket

Regjeringens handlingsplan *Likestilling 2014* skal styrke likestillingen mellom kvinner og menn. *Likestilte kommuner* er ett av tiltakene i planen. Deltakelse i Kommuneprogrammet bidrar til å oppfylle aktivitetspliktene i diskrimineringslovgivningen. Likestillingsloven, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven er ikke bare et vern mot diskriminering, de pålegger også offentlig virksomheter å drive aktivt likestillingsarbeid.

Dette skal til for å bli en pilotkommune

Å delta i Kommuneprogrammet innebærer at kommunen skal arbeide for å integrere likestillingsperspektivet i planverk og styringsdokumenter, iverksette et utviklingsarbeid på ett eller flere tjenesteområder, delta på kompetansehevende kurs og nettverksmøter samt motta veiledning.

For å bli pilotkommune må kommunen søke om å bli med i programmet.

Prosjektbeskrivelsen skal være på maksimalt to sider, og skal inneholde følgende punkter:

1. Hvilke styringsdokumenter, rutiner for saksbehandling eller andre områder som myndighetsutøver ønsker kommunen å arbeide med? Hvorfor velges disse områdene og hva anses som utfordringer med hensyn til likestilling?
2. Hvilke tjenesteområder ønsker kommunen å arbeide med? Hvorfor ønsker kommunen å se nærmere på denne/disse tjenestene og hva anses som utfordringer med hensyn til likestilling?
3. Hva har kommunen gjort aktivt for å bedre likestillingssituasjonen de siste fem årene? Hvilke utvalg og handlingsplaner for likestilling har kommunen?
4. Hvordan forankres deltakelse i programmet i kommunen?
5. Et tentativt budsjett, der kommunens egenandel/egeninnsats fremkommer.

Kriterier for utvelgelse

BLD tar sikte på å velge ut én kommune i hvert fylke. Dersom søknadene fordeler seg ujevnt med hensyn til geografi og kvalitet, kan det prioriteres annerledes.

Kriteriene som legges til grunn er:

- Variasjon med hensyn til innbyggertall, by- og landkommuner, sentral eller mindre sentral beliggenhet.
- Det er en fordel hvis kommunen kan vise til annet likestillingsarbeid som er gjennomført de siste fem årene.
- Kommuner som ønsker å arbeide med helse- og omsorgssektoren kan bli prioritert.

Pilotkommunene forplikter seg til å:

1. Forankre programmet i en parts sammensatt styringsgruppe som blant annet består av rådmann, ordfører, plansjef, tillitsvalgt, leder for tjenesteområder kommunen ønsker å arbeide med. Koordinatoren i kommunen skal fungere som sekretær for styringsgruppa.

2. Utpeke en koordinator som skal bruke minimum et månedsverk per år på informasjon og tilrettelegging for likestillingsarbeid i kommunen. Koordinatoren er kompetansesenterets kontaktperson i programperioden.
3. Utarbeide en detaljert prosjektplan med klare mål, samt rapportere om arbeidet og bruken av tildelte midler.
4. Velge ut et eller to tjenesteområder som skal arbeide med likestillingsintegrasjon som metode for å sikre likeverdige offentlige tjenester.
5. Inngå samarbeid med kompetansesenteret som skal veilede kommunen.
6. Ledergruppa skal delta på halvdagskurs om likestillingsintegrasjon.
7. Noen fra ledergruppa / styringsgruppa deltar på en konferanse i programperioden der kommunens arbeid presenteres.
8. Avdelingsleder og minst to ansatte fra tjenestestedene som er med i programmet skal delta på én til tre nettverkssamlinger pr år.
9. Dekke lønn til ledere og tillitsvalgte på møter og konferanser. Dette anses å være kommunens egenandel/egeninnsats.

Pilotene får:

- Kr 300.000 fordelt over programperioden til å frikjøpe koordinator fra andre arbeidsoppgaver, til reise, opphold og deltakeravgift på nettverkssamlinger og konferanser, samt til å dekke vikarutgifter m.m. på de tjenestestedene som skal delta i programmet.
- Opplæring av ledere og veiledning fra et kompetansesenter.
- Tilgang til erfaringer fra andre kommuner gjennom nettverkssamlinger og konferanser.

Likestillingsintegrasjon – et verktøy for kvalitetssikring

Kvalitetssikring handler om at likestilling må inn i alle ordinære arbeidsoppgaver, i alle fagområder og på alle nivå. Dette innebærer å integrere et kjønnsperspektiv der beslutninger fattes, ressurser fordeles og ansatte møter innbyggerne. Kommuneprogrammet har hovedvekt på kjønnslikestilling, men også andre likestillingsområder som etnisitet, alder, seksuell orientering og funksjonsnivå trekkes inn der dette er relevant.

Svenske kommuner har hatt et omfattende tilbud om å jobbe aktivt med likestilling gjennom *Program for Hållbar Jämstaldhet* i regi av Sveriges Kommuner och Landsting. Erfaringer fra Sverige viser at bevissthet om likestilling i alle kommunens oppgaver bidrar til kvalitetsheving. I Norge har arbeidet med likestilling hatt et mer begrenset omfang, men erfaringene er de samme. Med dette programmet får flere kommuner muligheten til å utvikle likestillingsprosjekt tilpasset deres utfordringer.

Søknadsfrist er 9. november 2012.

Ansvarlige

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) eier programmet. Senter for likestilling ved Universitetet i Agder gir veiledning i Aust- og Vest-Agder, Rogaland og Telemark.

Vurdering

Kristiansand kommune har som mål å være en foregangskommune i regionen når det gjelder likestilling. Agderfylkene har store utfordringer på dette feltet, noe som synliggjøres bl.a. i Statistisk sentralbyrås likestillingsindeks. Kristiansand ligger bedre an på indeksen enn de fleste kommunene i regionen, men scorer dårligst av storbyene i landet. Det er et mål å oppnå en bedre score på indeksen. Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) har ikke godkjent Kristiansand kommunes rapportering på status, utfordringer og resultater i likestillingsarbeidet de siste årene. Dette er uheldig for kommunens omdømme som en moderne og fremtidsrettet kommune, og ikke minst fordi det kan indikere at kommunen ikke

har stort nok fokus på likestilling. Økt fokus på likestilling vil kunne øke kvaliteten på kommunens oppgaver.

Rådmannen mener at det er nødvendig at kommunen arbeider mer systematisk og målrettet for å oppnå bedre resultater når det gjelder likestilling. En status som pilotkommune i kommuneprogrammet "Likestilte kommuner" vil gi kommunen økonomiske midler, veiledning og støtte til å arbeide målrettet med likestilling, spesielt innenfor tjenesteyting og som myndighetsutøver. Resultatene vil kunne komme hele virksomheten til gode.

Rådmannen anbefaler derfor at kommunen søker om å bli pilotkommune.

Punkt 60/12: Dialogarenaer mellom innvandrerbefolkningen og kommunen

Bilag

Saksprotokoll

Dato: 24.10.2012
Saksnr.: 201115138-5
Arkivkode E: F0 &71
Saksbehandler: Toril Hogstad

Saksgang
Kommunalutvalget
Bystyret

Møtedato
06.11.2012
21.11.2012

Dialogarenaer mellom innvandrerbefolkningen og kommunen

Sammendrag:

25.01.2006 sluttet bystyret seg til administrasjonens forslag om organisering av innvandreråd i Kristiansand. Det ble nedsatt et innvandreråd som skulle være en forsøksordning, og evalueres etter tre år. På bakgrunn av funnene i evalueringsrapporten ble rådet avviklet i september 2011. Bystyret vedtok samtidig at alternative former for dialogarenaer mellom kommunen og minoritetsbefolkningen skulle utredes i egen sak.

I utredningsprosessen ble det innhentet informasjon og erfaringer fra Stavanger, Arendal, Drammen, Oslo, Bergen og Trondheim. Den flerkulturelle befolkningen ble rådspurt via enkeltpersoner og organisasjoner, og det ble arrangert workshop og informasjonsmøte der invitasjon gikk bredt ut i den flerkulturelle befolkningen.

Erfaringer fra kommunene, innspillene fra minoritetsbefolkningen og kunnskap om andre råd, utvalg og samarbeidsfora i kommunen ga en bekreftelse på at både kommunene og innvandrerne har behov for at det finnes egne dialogarenaer. Innvandrerne har en felles kunnskap som kommunens administrasjon og politikere trenger for å gjøre en bedre jobb. Det er viktig at innvandrere selv formidler denne kunnskapen. Kommunen gjør en god jobb med mottaks- og hjelpeapparat og opplærings- og kvalifiseringstilbud for nyankomne med flyktningbakgrunn. Det er imidlertid mangel på tilbud for innvandrere som har bodd her en stund og som for eksempel har behov for drahjelp inn i det ordinære organisasjons- og kulturlivet, hjelp til å virkeliggjøre ideer osv.

For å ivareta innbyggerne med flerkulturell bakgrunn med alle deres individuelle ulikheter, ressurser og behov, og for å legge til rette for at de i større grad kan bidra til samfunnet og bli hørt i demokratiske organer, anbefaler rådmannen flere tiltak som utfyller hverandre. En forutsetning for å lykkes er at det settes av tilstrekkelig ressurser.

Forslag til vedtak

1. Det arrangeres workshops for innvandrersorganisasjoner og enkeltpersoner fra kommunens flerkulturelle befolkning minst én gang i året der aktuelle spørsmål blir tatt opp
 - a. Et arbeidsutvalg med representanter fra innvandrerbefolkningen, administrasjonen og de folkevalgte planlegger tema og opplegg for møtene.
 - b. Representanter fra administrativ og politisk toppledelse er til stede under workshopene.
2. Ordningen med velkomstmøter i rådhuset for nye innbyggere i kommunen gjeninnføres.
3. Det er en overordnet føring i kommuneorganisasjonen at det rekrutteres medlemmer med etnisk minoritetsbakgrunn i kommunale råd og utvalg.
4. Personalressurser øremerkes til planlegging, utvikling, gjennomføring og oppfølging av de anbefalte tiltakene, dessuten til å ta i mot og videreformidle ideer og initiativ fra innbyggere med flerkulturell bakgrunn.
5. Økonomiske konsekvenser vurderes innarbeidet i 1. tertialrapport 2013.

Tor Sommserseth
Rådmann

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

Utrykte vedlegg:

1. Prosjektdirektiv
2. Program, oppgaver og sammendrag innspill workshop
3. Presentasjoner fra Arendal, Drammen og Stavanger.
4. SSB: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn og kommune. 1. januar 2012. Absolutte tall og prosent. <http://www.ssb.no/innvbef/tab-2012-04-26-09.html>
5. Storform: Evalueringsrapport, Innvandrerrådet, Kristiansand kommune, 6. mai

Alternative dialogarenaer mellom innvandrerbefolkningen og kommunen.

1 Bakgrunn for saken

Bystyret vedtok 30.03.2005 dokumentet «Strategi for etnisk likestilling 2004-2009. Internasjonalt mangfold i Kristiansand. Utfordringer og muligheter». I samme møte vedtok bystyret at «Kommunen, i samarbeid med innvandrorganisasjonene, tar initiativ til et lokalt innvanderråd».

I møte 25.01.2006 sluttet bystyret seg til administrasjonens forslag om organisering av innvanderråd i Kristiansand. Rådet skulle være en forsøksordning, og evalueres etter tre år.

Innvanderrådet skulle fremme mangfold og integrering ved å gi kommunen råd i saker som angår befolkningen med minoritetsbakgrunn og ved å føre dialog og slik være et bindeledd mellom personer med minoritetsbakgrunn og kommunen.

Våren 2011 ble innvanderrådet evaluert. Evalueringsrapporten viste at innvanderrådet hadde betydelige utfordringer med hensyn til representativitet og synlighet. Den pekte på at det var liten interesse for rådet fra politisk og administrativt hold i kommunen, og det kom fram tvil om medlemmene i rådet var representative for innvandrerbefolkningen.

Rådmannen anbefalte på bakgrunn av funnene i rapporten at innvanderrådet skulle avvikles i sin nåværende form. Samtidig viste han til at Kristiansand er en stor by med et økende mangfold, og at Kristiansand, i likhet med sammenliknbare byer, bør ha en form for strukturert dialog med innbyggere med etnisk minoritetsbakgrunn. Han anbefalte derfor at alternative former for dialogarenaer mellom kommunen og minoritetsbefolkningen skulle utredes i egen sak. Bystyret ga sin tilslutning til rådmannens anbefalinger i sitt møte 7. september 2011. Innvanderrådet ble avviklet i september 2011.

2 Mål – «Styrke i muligheter»

I Kommuneplan 2011-2022 står det: «I dag har over ti prosent av byens innbyggere utenlandsk bakgrunn. Disse kan i enda større grad involveres for å gjøre byen mer åpen, mangfoldig og preget av internasjonal orientering.»

En strukturert dialog mellom innvandrerbefolkningen og kommunen er ett av flere virkemidler for å nå dette målet.

3 Kristiansand – en multietnisk by.

Kristiansand er en multietnisk by med innbyggere fra nær 160 ulike land. (Kommunens webside). 14,6 prosent av innbyggerne er selv født i utlandet eller født i Norge med to utenlandsfødte foreldre.

Tabell: Innvandrere i Kristiansand etter eget eller foreldres fødeland, 10 største grupper. (SSB, 1. januar 2012).

I alt	12 137
Vietnam	937
Polen	845
Irak	667
Chile	655
Kosovo	623
Danmark	537
Bosnia-Hercegovina	467
Somalia	453

Tyskland	434
Russland	417

Deretter kommer Iran, Afghanistan, Sverige, Pakistan, Eritrea, USA og Thailand.

I tillegg til at innvandrerbefolkningen kommer fra ulike land og verdensdeler, har de for eksempel ulik botid i Norge, de har ulik utdanningsbakgrunn, kommer fra ulike sosiale lag i hjemlandet, de har ulik funksjonsevne, kjønn, alder, familieforhold osv. De kommer også til Norge av ulike grunner. Andelen arbeidsinnvandrere er økende, siste år var økningen på landsbasis 11 prosent, hovedsakelig svensker, polakker, litauere og dansker. (Skattedirektoratet, 2012)

Det kan stilles spørsmål ved om det er mulig å representere en såpass ulik gruppe mennesker, og om de har behov for egne dialogarenaer. Det «vanlige» organisasjonslivet er jo åpent for innvandrere, kan de ikke delta der? Mange av byens innvandrere deltar aktivt i samfunnslivet. Likevel er minoritetsbefolkningen underrepresentert i kultur- og organisasjonslivet og i demokratiske organer. I bystyret er andelen folkevalgte med minoritetsbakgrunn knapt 2 prosent. Ifølge en undersøkelse publisert i Aftenposten 20. august 2012 er innvandrere også underrepresentert i media, de ble brukt som kilder i 2 prosent av artiklene i ti av Norges største aviser i 2010 og 2011. Når det gjelder deltakelse i arbeidslivet, har innvandrere opp til tre ganger så høy arbeidsledighet som etnisk norske.

Erfaringer innhentet fra andre kommuner, innspill fra minoritetsbefolkningen og kunnskap om andre råd, utvalg og samarbeidsfora i kommunen viser at både kommunene og innvandrerne har behov for egne dialogarenaer, og at representativitet er en utfordring som må håndteres i alle fora der noen skal representere en gruppe med innbyrdes ulikheter.

Innvandrerne har en felles kunnskap som kommunens administrasjon og politikere trenger for å gjøre en bedre jobb. Det er viktig at innvandrere selv formidler denne kunnskapen. Slik vil ressursene i minoritetsbefolkningen synliggjøres bedre, innvandrerne har selv ansvar for å formidle kunnskap, ideer og behov, og de får trening og drahjelp til å delta enda mer aktivt i samfunnslivet. Kommunen drar nytte av deres kunnskap, erfaringer og kompetanse. Det blir en gjensidig læringsarena. Andre kommuner har erfart at egne dialogarenaer for minoritetsbefolkningen har fungert som en innfallsport til kommunepolitikken.

4 Organisering av utredningsarbeidet

Utredningsarbeidet har vært prosjektorganisert. Prosjektet var forankret i By- og samfunnsenheten. Prosjektgruppen hadde representanter fra sektorene i kommunen, Vest-Agder fylkeskommune og minoritetsbefolkningen. Enhetsleder for By- og samfunnsenheten var styringsgruppe for prosjektet, og rådmannens ledergruppe og Kommunalutvalget var referansegrupper.

5 Aktiviteter i prosessen

Minoritetsbefolkningen og andre kommuner er konsultert, og prosjektet har sett på de ulike rådene og samarbeidsforaene i kommunen. Andre instanser og nøkkelpersoner med erfaring, kompetanse, interesse for og synspunkter på feltet er også konsultert.

5.1 Den flerkulturelle befolkningen

5.1.1 Workshop

I januar gikk det ut en bred invitasjon til innvandrere- og livssynsorganisasjoner samt enkeltpersoner i innvandrerbefolkningen til workshop for å diskutere og gi råd i saken: Er det behov for egne dialogarenaer for minoritetene i byen, og hvilken type arena synes de er fornuftig? De ble også spurt om hvilke felles interesser den flerkulturelle befolkningen har. Det møtte opp ca 55 engasjerte deltakere. Svarene fra diskusjonsgruppene viste at deltakerne ønsket en egen arena, de syntes workshopformen var god, noen ønsket også en

paraplyorganisasjon for innvandrersorganisasjonene, egne nettsider med mer. De pekte på flere felles interesser og erfaringer blant minoritetene.

Det ble sendt ut referat til deltakerne i etterkant av møtet.

5.1.2 Dialogforum

I juni var Kristiansand kommune vertskap for møte i «Dialogforum». «Dialogforum» ble etablert i 2007 som et ledd i politiets oppdrag om å legge til rette for et mangfoldig samfunn og forebygge vold og rasisme. Deltakerne er representanter fra innvandrersorganisasjoner og fra hjelpeapparatet, dessuten lærere og andre interesserte. Møter arrangeres 2-4 ganger i året på omgang hos medlemmene og ledes av politiet.

Tema for dette møtet var spørsmålet om alternative dialogarenaer for minoritetsbefolkningen. Viktige innspill fra deltakerne var at det er behov for et utvalg eller en arena der innvandrere selv formidler sine synspunkter, og at en slik dialogarena må være noe annet enn et nytt eller supplerende hjelpeapparat. Det må være fokus på ressurser, og det må være innvandrerne selv som formidler. Innvandrere med lang botid kan gjerne delta. De har gjort de samme erfaringene som andre som har kommet utenfra, gjort seg sine refleksjoner og de har bedre språkkunnskaper. Representativitet er en utfordring i alle typer utvalg. Det ble også pekt på behov for skoling i dialog.

5.1.3 Informasjonsmøte

I september ble det arrangert et informasjonsmøte for innvandrersorganisasjoner og enkeltpersoner, der deltakerne fikk informasjon om status og foreløpige konklusjoner i prosjektet. De fikk anledning til å kommentere og komme med innspill. Det var i all hovedsak positive tilbakemeldinger fra de ca 20 møtedeltakerne, både på jobben som er gjort og på forslagene som ble presentert.

5.2 Erfaringer fra andre byer

Drammen, Stavanger og Arendal kommune ble invitert til et felles informasjons- og erfaringsutvekslingsmøte i Kristiansand. I tillegg er Oslo, Bergen og Trondheim konsultert via e-post.

Alle disse byene har en relativt høy andel innvandrere. I Stavanger utgjør innvandrerbefolkningen 18,7 prosent av innbyggerne. I Drammen er andelen 23,6 prosent, i Arendal 10,9 prosent, i Bergen 13,3 prosent, i Oslo 29,6 prosent og Trondheim har 11,5 prosent. (Andelen er 14,6 prosent i Kristiansand.)

Stavanger, Arendal, Drammen, Oslo og Trondheim har alle et innvandrers-/ mangfolds-/ minoritets- eller internasjonalt råd som er noe ulikt organisert fra by til by. Erfaringene varierer fra svært gode til at de har utfordringer blant annet i forhold til synlighet og representativitet. Flere av byene oppgir at rådene ser ut til å virke som en rekrutteringsarena til bystyret. I Oslo er andelen representanter med minoritetsetnisk bakgrunn i bystyret 27 prosent, i Drammen er den 22 prosent (i Kristiansand er den ca 2 prosent).

5.2.1 Suksesskriterier felles for byene

Erfaringsutvekslingen vi har hatt med Stavanger, Arendal og Drammen viser at de alle har en solid forankring av arbeidet med mangfold og inkludering i administrativ og politisk ledelse, og at mangfold, likestilling og inkludering er systematisk nedfelt i styrings- og strategidokumenter.

Det er en gjennomgående satsning på integrering, likestilling og inkludering i organisasjonene, og de har ansatt personer med spesielt ansvar for dette arbeidet. Disse er medarbeidere som tilhører kultursektoren og/eller sentraladministrasjonen, og ikke en del av det kommunale hjelpeapparatet.

Byene har investert i opplæring og kompetanseheving – både av innvandrerne og av de kommunalt ansatte. I Drammen og Stavanger er mangfold et sentralt tema i lederavtaler og lederutvikling.

Byene har, som nevnt ovenfor, et eget dialogforum for minoritetsbefolkningen.

5.2.2 Stavanger

- har egne medarbeidere og tilbud for innvandrerbefolkningen integrert i Sølvberget kulturhus, kommunen deler ut en årlig mangfoldspris på kr 50 000 til en virksomhet som utmerker seg på feltet, det er etablert et nettverk for etnisk mangfold i kommunen, og de har utdannet minoritetsveiledere som gir lederstøtte i spørsmål om mangfold på arbeidsplassene. Kommunen har som mål å rekruttere flere arbeidstakere med innvandrerbakgrunn, og i 2011 hadde 13 prosent av de ansatte «annen etnisk bakgrunn».

5.2.3 Drammen

- har også som mål en gjenspeiling av befolkningssammensetningen blant medarbeiderne, og i 2011 var andelen medarbeidere med etnisk minoritetsbakgrunn 13,8 prosent.

Alle virksomhetene har utarbeidet egne handlingsplaner for mangfold og integrering.

Byen har (i tillegg til bl.a. Drammen minoritetsråd) et aktivt og velfungerende «Dialogforum for mangfold og inkludering» som ble etablert i 2009 med visjonen «Drammen – Norges beste flerkulturelle samfunn». I forumet deltar representanter fra innvandrer miljøer og andre samfunnsaktører, for eksempel politiet, NAV, lokalavis og næringslivet. Alle deltakere har fått grundig opplæring i regi av Nansens skolen i dialogverktøyet. Arbeidsutvalget ledes av ordføreren.

5.2.4 Arendal

- har som mål i kommuneplanen: «Arendal skal ta alle innbyggeres evner og ressurser i bruk. Innflyttere og innvandrere skal integreres i Arendalssamfunnet» og: «Alle innbyggere skal ha lik mulighet til å bli hørt i saker som angår dem».

De siste 20 årene har kommunen markert seg med internasjonalt arbeid gjennom etablering av internasjonalt kultursenter, internasjonal barnekulturuke, Internasjonalt Marked og Internasjonale Dager. FN-byen og internasjonal skole er viktige satsinger i Arendal. Kilden internasjonale kulturkontor (KIK) har som mål å styrke og synliggjøre kommunens internasjonale profil og gi god service til de utenlandske innbyggerne. KIK låner ut lokaler gratis, og har fokus på nettverksbygging gjennom ulike møteplasser og kultur. Leder av KIK henter fram gode idéer hos innvandrerne og løfter dem videre. Hun har ansvar for å arrangere Internasjonalt Marked og Internasjonale Dager. Hun administrerer, i samarbeid med næringsrådet, «UBUNTU» som er et nettverk med ulike tilbud til arbeidsinnvandrere og deres partnere. Det internasjonale arbeidet anses som en del av kommunens arbeid med integrering og inkludering.

5.3 Råd og utvalg i Kristiansand kommune

I evalueringen av Innvandrerrådet i Kristiansand er spørsmålet om representativitet og hvordan rådet ble brukt av politikere og saksbehandlere spesielt vektlagt. Vi har sett på de eksisterende rådene i kommunen - Eldrerådet, Rådet for funksjonshemmede, Idrettsrådet og Ungdomsutvalget - med henblikk på disse problemstillingene. Det ser ut til at alle rådene har noen utfordringer i forhold til representativitet og synlighet, og sekretariatet ser ut til å spille en rolle for hvordan rådene blir brukt av administrasjon og politikere. Innvandrere er underrepresentert som medlemmer i rådene, kanskje med unntak av ungdomsutvalget.

Det er flere paralleller mellom disse rådene og det nedlagte innvandrerrådet, og det er mulig innvandrerrådet ville fungert bedre under andre rammebetingelser. Rådmannen vil likevel ikke anbefale etablering av et nytt innvandrerråd i denne omgang, selv ikke med et nytt navn, en annen rekrutteringsordning og/eller en annen plassering i den politiske strukturen. Skal det etableres en dialogarena i form av et innvandrerråd igjen, må

dette gjøres ut fra ønsker og behov hos den flerkulturelle befolkningen eller de folkevalgte.

Det finnes andre fora som ledes og koordineres av kommunen, og som har deltakere fra ulike frivillige organisasjoner i byen. Eksempler er Folkehelseforum og Klimaforum. Innvandrere er ikke representert i noen av disse i dag, men da innvandrerrådet eksisterte var dette representert i Folkehelseforum.

5.4 Andre arenaer i kommuneorganisasjonen

Kommunen organiserer for tiden ingen egne dialogarenaer for innbyggere med flerkulturell bakgrunn.

Det gjøres en god jobb med mottaks- og hjelpeapparat og opplærings- og kvalifiseringstilbud for nyankomne med flyktningbakgrunn. Det er imidlertid mangel på tilbud for innvandrere som har bodd her en stund og som for eksempel har behov for drahjelp inn i det ordinære organisasjons- og kulturlivet, hjelp til å virkeliggjøre ideer osv., selv om Samsen Kulturhus har en klar internasjonal profil, og Kristiansand folkebibliotek er mye brukt av innvandrerbefolkningen.

Arbeidsinnvandrene faller utenfor mange av ordningene og tilbudene innvandrere med flyktningbakgrunn har, og tiden er nok inne for å se nærmere på denne gruppa og deres behov. Her er Næringsforeningen og deres «Expatriat-ordning» interessant. «Global Future» var også et positivt og vellykket tiltak.

De siste årene er det kommet en relativt ny gruppe, nemlig arbeidssøkere fra EU/EØS-området som kommer hit i håp om å få arbeid. Vi har ikke tatt for oss denne gruppa spesielt i denne utredningen, men i den grad det er hensiktsmessig bør de omfattes av tiltakene som anbefales.

Det finnes rundt 30 innvandrersorganisasjoner i byen. Disse representerer for det meste etniske grupper eller nasjonalitetsgrupper. Mange av organisasjonene gjør en god jobb med hensyn til integrering og starthjelp for innbyggere med samme opprinnelse. Noen av disse organisasjonene gir uttrykk for at de ønsker et felles talerør, eller en møteplass «på tvers». (Workshop 31.01.12, informasjonsmøte 6.09.12).

Andre frivillige organisasjoner i byen er bevisst på å rekruttere flerkulturelle medlemmer og komme med ulike tilbud til innbyggere fra andre land.

5.5 Andre som er konsultert

Prosjektet har også konsultert Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), Batteriet, tidligere medlemmer i Innvandrerrådet i Kristiansand og Arendal, leder av Drammen Minoritetsråd, Kongsgård skolesenter, NAV, Politiet, Næringsforeningen og flere enkeltpersoner for å få idéer, kunnskap og innspill i saken. De folkevalgte er konsultert via Kommunalutvalget som har vært referansegruppe for prosjektet.

6 Anbefalinger

6.1 Workshop/Dialogmøter

Workshopen som ble arrangert i januar fikk gode tilbakemeldinger, både med hensyn til hvordan den ble organisert og fulgt opp. Rådmannen foreslår å satse videre på denne type dialogarena i Kristiansand. Det anbefales å arrangere workshop minst en gang i året, der aktuelle spørsmål blir tatt opp - og fulgt opp i etterkant. En egen medarbeider må ha ansvar for planlegging, utvikling, gjennomføring og oppfølging av møtene sammen med et arbeidsutvalg, og politisk og administrativ ledelse må være involvert.

6.2 Velkomstsereemoni for nye innbyggere

Kommunen arrangerte en periode en velkomstsereemoni i rådhuset for alle nye innbyggere.

De ble ønsket velkommen til byen av ordføreren, fikk informasjon om byen, – muligheter og aktiviteter, kanskje gratis billetter til et arrangement eller lignende, dessuten litt servering. Dette fungerte positivt, de nye innbyggerne følte seg velkomne og fikk et godt inntrykk av byen i tillegg til at de fikk nyttig informasjon og kanskje noen nye venner og kontakter. Rådsmannen foreslår at denne seremonien gjenopptas.

6.3 Representasjon i råd og utvalg

Minoritetsbefolkningen er underrepresentert i kommunens råd, utvalg og samarbeidsfora. Det anbefales at det er en føring at personer med etnisk minoritetsbakgrunn rekrutteres som medlemmer i slike fora.

6.4 Arbeidsinnvandrere

Næringsforeningen i Kristiansandsregionen har via International Network of Norway - «INN Kristiansand Expat Service Senter» - tilbudt bedriftene et introduksjonstilbud til arbeidsinnvandrere og deres eventuelle ektefeller eller partnere. Dette omfatter tilbud som hjelp til praktiske utfordringer, informasjon om det norske samfunnet og om Kristiansand. Den siste tida har bedriftene vist liten interesse for dette tilbudet. By- og samfunnsenheten er i dialog med Næringsforeningen om denne ordningen.

6.5 Hvordan lykkes?

Suksesskriterier fra de andre byene er: god forankring i toppledelsen, en gjennomgående satsning i kommunen på mangfold og integrering og at det er satt av ressurser til dialog og samarbeid med den flerkulturelle befolkningen.

Rådsmannen mener at en forutsetning for å lykkes i strukturert dialog med minoritetsbefolkningen som anbefalt i saken, er at det settes av tilstrekkelig ressurser. En medarbeider må ha hovedansvar for at tiltakene gjennomføres. Denne medarbeideren må samarbeide både med administrativ ledelse, politikere og kolleger i kommunen, med den flerkulturelle befolkningen og med instanser og organisasjoner utenfor kommunen, og være både koordinator, pådriver og gjennomfører.

Punkt 61/12: Salg/overføring av fast eiendom fra kommunen til pensjonskassen

Dato: 25.09.2012
Saksnr.: 201209607-1
Arkivkode E: 614
Saksbehandler: Arne Tolli Pedersen

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
06.11.2012

Salg/overføring av fast eiendom fra kommunen til pensjonskassen

Sammendrag:

Bystyret har bedt om en vurdering av muligheten for å ta en ny gjennomgang av kommunens totale eiendomsmasse og se på muligheten for å selge, eventuelt overføre fast eiendom til eksempelvis Kristiansand kommunale pensjonskasse (KKP). Selv om mandatet opprinnelig gjaldt salg har man her også alternativt vurdert overføring av eiendom til KKP. Saken har ikke vurdert kommunens totale eiendomsmasse med sikte på salg for å nedbetale gjeld. Salg av eiendom vurderes for øvrig årlig i forbindelse med handlingsprogrammet.

Det er også i flere omganger tidligere vært gjort forsøk på å se på samlede konsekvenser som slike eiendomstransaksjoner måtte ha for bykassen og pensjonskassen, hver for seg og totalt.

Overføring av eiendom som et tingsinnskudd/egenkapital kan være gunstig hvis dette påvirker pensjonskassens evne til å bære risiko i kapitalmarkedene i positiv retning. Dette betinger at KKP kalkulerer inn en høyere forventet avkastning ved at en flytter ytterligere midler over i aksjer/ evt. eiendom. Baksiden av medaljen er selvfølgelig høyere risiko i porteføljen.

Rådmannen finner det ut fra de foreløpige økonomiske beregninger som er gjennomført, vanskelig å tilrå salg/overføring av kommunal eiendom.

Forslag til vedtak:

1. Salg/overføring av eiendom fra kommunen til KKP vedtas ikke gjennomført

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Trykte vedlegg: Ingen

Utrykte vedlegg: Ingen

Bakgrunn for saken :

Bystyret har bedt om en vurdering av muligheten for å ta en ny gjennomgang av kommunens totale eiendomsmasse og se på muligheten for å selge, eventuelt overføre fast eiendom til eksempelvis Kristiansand kommunale pensjonskasse (KKP). Dette fremmes som egen sak for Kommunalutvalget. Saken har ikke vurdert kommunens totale eiendomsmasse med sikte på salg for å nedbetale gjeld.

Det er også i flere omganger tidligere gjort forsøk på å se på samlede konsekvenser som slike eiendomstransaksjoner måtte ha for bykassen og pensjonskassen, hver for seg og totalt. En har hatt den tilnærming at det er vanskelig å sannsynliggjøre store samlede gevinster. Jo bedre avtale for pensjonskassen, dess dårligere for kommunen og vice versa. Kostnader/inntekter som henføres/stammer fra andre kilder enn partene, vil være dokumentavgift (til staten) og administrasjonskostnader (som oppstår ved at KKP må oppfylle krav til regelmessig verdifastsetting, bokføring etc.). Under visse omstendigheter kan det imidlertid ligge noe bespart arbeidsgiveravgift (pga. redusert pensjonspremie). Utover dette oppfatter en at inntekter og kostnader er «innkapslet» mellom pensjonskasse og kommunen i slike transaksjoner.

Mandatet reiser en rekke spørsmål innenfor et relativt komplisert saksfelt. Vi vil forsøke å trekke fram de viktigste aspekter og belyse dem. Målet er dernest å kunne komme med noen anbefalinger og forslag til vedtak.

Salg av fast eiendom til KKP vil kunne være hensiktsmessig når:

- Det behov for styrking av kommunal likviditet
- Det er behov for nedbetaling av kommunal gjeld

Overføring av fast eiendom til KKP vil kunne være hensiktsmessig:

- ved at det styrker egenkapitalen og derigjennom påvirke KKP`s evne til å bære mer risiko i kapitalmarkedet. Med dette kan man oppnå høyere forventet avkastning ved å flytte ytterligere midler over i aksjer/evt. eiendom.

Dette betinger at KKP kalkulerer inn en høyere forventet avkastning ved at en flytter ytterligere midler over i aksjer/ evt. eiendom. Baksiden av medaljen er selvfølgelig høyere risiko i porteføljen. Ved overføring som tinginnskudd til styrket egenkapital vil dokumentavgift samt et års forskyvning av redusert premieavvik også slå negativt ut.

Forutsatt meravkastning i KKP er selvfølgelig tuftet på gitte avkastningsforventninger og forutsatt meravkastning utleder automatisk høyere risiko. KKP har de siste par årene gjenvunnet en del av pensjonskassens risikobærende evne og aksjeandelen ligger ikke så langt bak snittet av øvrige pensjonskassers som tilfellet var for 2-3 år siden. KKP ligger også bra an i forhold til de aktørene som i realiteten er kommunens alternative pensjonstilbydere (KLP, Storebrand og DnB). Dette ser vi bl.a. også i oppnådd avkastning hittil i år, der KKP pr.30.06. opplyser å ha en verdijustert avkastning som ligger ca.0,5% over snittet til de 3 livselskapene.

For både kommunen og KKP, som egne rettssubjekter, skiller man mellom overtakelse i form av et salg (til takst) eller et tinginnskudd. Dette siste gjelder fortrinnsvis egenkapitalinnskudd. I begge tilfeller må dette betraktes som en kommersiell transaksjon basert på reelle markedsverdier med overskjøting, tinglysning osv.

Hensiktsmessigheten fra KKP`side ved en slik transaksjon går på avkastning av aktiva-sammensetningen. Økt avkastning fra kapitalen i KKP vil samtidig resultere i lavere premieinnbetaling fra kommunen til KKP. Heri ligger det også mulighet for noe redusert

arbeidsgiveravgift for kommunen. Til motpost kommer imidlertid 2,5 % dokumentavgift ved transaksjonene.

Samtidig er Rådmannen kjent med at pensjonskassens styre i en foreløpig vurdering av sakskomplekset bl.a. har pekt på at en tilfredsstillende forvaltning av eiendommer utleder behov for administrativ kapasitet ut over det som i dag er tilgjengelig i pensjonskassen. Det blir av styret stilt spørsmål ved om denne kostnaden kan være utslagsgivende for styrets realitetsbehandling av en senere sak.

Salg av eiendom til KKP kan eventuelt i tillegg bl.a. frigjøre kapital for f.eks. nedbetaling av gjeld/reduert behov for å ta opp tilsvarende nytt lån, eller for å styrke kommunens likviditet.

KKP kan eventuelt oppskrive eiendommen regelmessig og plassere den inn i en samlet forvaltning. Ved at kommunen må betale markedsleie ved behov for tilbakeleie, og den reguleres løpende, kan kommunens arealbruk muligens effektiviseres, mao kommunen reduserer sin kapitalbruk, og spare kostnader. Ved opsjon på tilbakekjøp må en slik opsjon prises.

Ved alternativt overføring av eiendom fra kommunen som tinginnskudd til KKP får KKP styrket sin egenkapital/bufferkapital og kan da ta høyere risiko i sin forvaltning (dvs. akseptere større markedssvingninger, og oppnå høyere avkastning). Kommunen vil også her kunne slippe arbeidsgiveravgift på innskuddet pga overnevnte sammenheng mellom høyere avkastning som i det lange løp reduserer premien fra kommunen og således arbeidsgiveravgift.

Særskilte forskrifter for pensjonskasser angir maksgrenser for ulike aktivaplasseringer. Dette innebærer for KKP's vedkommende et øvre tak på ca. 200 mill. kr. i kommunal eiendomsmasse.

Det er flere kommuner som har benyttet fast eiendom som tinginnskudd i sine pensjonskasser, bl.a. Halden, Molde, Lørenskog, Bergen og Flekkefjord.

Tilføring av egenkapital til KKP (ved salg/overføring som tinginnskudd) uten å belaste kommunens driftsbudsjett vil også kunne betraktes som hensiktsmessig, dog avhengig av kommunens økonomiske situasjon.

En fordel med å selge/overføre eiendom til egen pensjonskasse vil være at det ikke vil være noen «utenforstående» som skal skumme fortjenesten av kontraktsforholdet. Eventuelt vil en kunne selge til andre, men da mister en effekt som bl.a. bespart arbeidsgiveravgift.

Ihht. saker av noenlunde tilsvarende karakter i for eksempel Molde og Arendal måtte eiendomstransaksjonene i følge Finanstilsynet gjennomføres fullt ut som faktiske kjøp, med overskjøting, tinglysning osv. Formålene med salg av eiendom til pensjonskassene i disse kommunene har variert, og har delvis hatt flere formål. I forbindelse med opprettelse av egen pensjonskasse i Molde styrket man bl.a. egenkapitalen ved å overdra eiendom mens man i Arendal fullfinansierte pensjonskassen ved eiendomssalg.

Hvilke eiendommer kommunen ønsker å selge vil bli vurdert ut fra kommunens egne behov/valg. KKP vil tilsvarende måtte vurdere de konkrete kjøp ut fra vurderinger mht. plassering av sine midler.

Grunnlaget for valg av eiendommer og avtalene vil være omsetningsverdiene basert på avtale med takstmann som foretar taksering. Det må også i dette tilfelle foretas nødvendig overskjøting av eiendommene fra kommunen til KKP.

Partene må ved salg/overføring av eiendom ha en ren kommersiell avtale som både inkluderer leie, regulering, vedlikehold og evt. oppgradering.

Anbefaling/konklusjon

Lønnsomhetsbetraktninger viser at et salg på inntil 200 mill kr. til KKP gir effekter i form av redusert premieavvik og bespart arbeidsgiveravgift, men dette vil ikke vil gi tilstrekkelig positiv kontantstrøm ved ulike realistiske og rimelige forutsetning om KKP's avkastning av den kjøpte eiendomsmasse (gjennom husleie ved kommunal tilbakeleie av eiendommene).

Bespart arbeidsgiveravgift «spises fort opp» av dokumentavgiften på 2,5 % av kjøpesummen ved transaksjonene. Totalresultatet blir derfor i dette tilfelle negativt.

I hovedsak vil eventuelle « besparelser» derfor komme i form av avdragsbesparelser gjennom nedbetaling av lån. Samtidig mister man imidlertid da verdien av eiendommene, men letter kommunens gjeldssituasjon.

Overføring av eiendom som et tingsinnskudd/egenkapital kan være gunstig hvis dette påvirker pensjonskassens evne til å bære risiko i kapitalmarkedene i positiv retning. Dette betinger at KKP kalkulerer inn en høyere forventet avkastning ved at en flytter ytterligere midler over i aksjer/ evt. eiendom. Baksiden av medaljen er selvfølgelig høyere risiko i porteføljen.

Rådmannen finner det ut fra de foreløpige økonomiske beregninger som er gjennomført, vanskelig å tilrå salg/overføring av kommunal eiendom.

Videre prosess dersom man likevel velger å gå videre med eventuelt salg/overføring av eiendom til KKP

- Avklaringer rundt regelverk, forsikringslov, årsregnskapsforskrifter o.a.
- Sondering av mulige eiendommer (mot kommunen/Kristiansand Eiendom)
- Vurderinger rundt prisnivå, med nærmere lønnsomhetsberegninger
- Premisser for eventuell overdragelse, samt en form for intensjonsavtale som inneholder «tilnærming» til pris, leienivå, driftsavtale o.a.
- Takst/salgsværdi av eiendommene
- Bistand fra advokat, ev. andre, ved utforming av leie – og kjøpekontrakt, driftsavtale o.a.
- Endelig gjennomføring av transaksjon

Punkt 62/12: Alternativ anvendelse av midlene i Kristiansand kommunes energiverksfond

Dato: 25.10.2012
Saksnr.: 201207426-1
Arkivkode E: 242
Saksbehandler: Dagfinn Øyulvstad

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
06.11.2012

Alternativ anvendelse av midlene i Kristiansand kommunes energiverksfond

Sammendrag:

Bystyret vedtok i forbindelse med behandlingen av handlingsprogrammet 2012-15 (sak 202/11) følgende:

Bystyret ber administrasjonen vurdere å fremme en sak angående energiverksfondet, hvor man ser på muligheter for å betale ned gjeld med fondet eller kjøpe kommunal eiendom.

Etter rådmannens oppfatning må en alternativ anvendelse av energiverksfondets midler i utgangspunktet være motivert ut fra en ren lønnsomhetsbetraktning og/eller hensynet til stabilitet og forutsigbarhet i kommunens økonomi og tjenesteproduksjon.

Energiverksfondet er ikke et eget rettssubjekt, men en del av bykassens balanse. Det samme er for øvrig kommunens eiendommer. I denne saken vil det derfor kun fokuseres på hvilken effekt en avvikling/reduksjon av energiverksfondet vil kunne ha på kommunens økonomi på kort og lang sikt, dersom kapitalen anvendes til nedbetaling av deler av kommunens gjeld.

Anvendelse av deler av energiverksfondets midler til å nedbetale gjeld anbefales ikke. Dette fordi kommunen i så fall går glipp av en meravkastning som kan forventes ved forvaltning av midlene i finansmarkedet. Opprettelse av et regnskapsmessig bufferfond, ved meravkastning som overstiger målet, vil bidra til stabilitet i tjenestetilbudet. Rådmannen legger videre til grunn at prinsippet om å bevare realverdien av formuen bør videreføres som et bærende prinsipp i forvaltningen.

Forslag til vedtak:

1. Energiverksfondets midler anvendes ikke til nedbetaling av kommunens gjeld eller til kjøp av eiendom.

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Trykte vedlegg: Ingen

Utrykte vedlegg: Ingen

1. Bakgrunn for saken

Bystyret vedtok i forbindelse med behandlingen av handlingsprogrammet 2012-15 (sak 202/11) følgende bestilling til administrasjonen:

Bystyret ber administrasjonen vurdere å fremme en sak angående energiverksfondet, hvor man ser på muligheter for å betale ned gjeld med fondet eller kjøpe kommunal eiendom.

Etter rådmannens oppfatning må en alternativ anvendelse av Kristiansand kommunes energiverksfond («energiverksfondet») i utgangspunktet være motivert ut fra en ren lønnsomhetsbetraktning og/eller hensynet til stabilitet og forutsigbarhet i kommunens økonomi og tjenesteproduksjon.

Energiverksfondet er ikke et eget rettssubjekt, men en del av bykassens balanse. Det samme er for øvrig kommunens eiendommer. I denne saken vil det derfor kun fokuseres på hvilken effekt en avvikling/reduksjon av energiverksfondet vil kunne ha på kommunens økonomi på kort og lang sikt, dersom kapitalen anvendes til nedbetaling av deler av kommunens gjeld.

Fondets størrelse er ca 650 mill kr, dvs. verdien knyttet til passivasiden i balanseregnskapet.

2. Kort historikk – utgangspunktet for opprettelsen av energiverksfondet

Kristiansand kommune solgte aksjer i Agder Energi i 2001. Oppgjør for salget fant sted året etter og midlene ble da fordelt på 3 formål: Opprettelsen av Kristiansand kommunes energiverksstiftelse (Cultiva), investeringer i skolebygg, samt opprettelse av et kommunalt fond. I saksfremstillingen fremgår følgende:

Det er viktig å sikre at kommunens økonomi ikke blir dårligere som følge av at bykassen ikke lengre har inntekter fra aksjeutbytte og renter på ansvarlig lån. I 1999 var inntektene fra KEV AS i størrelsesorden 45 millioner kroner. Det er også viktig å sikre at deler av de midlene som frigjøres kan benyttes til å løse de akutte problemene som er i skolene i Kristiansand. Vedtektene er også slik utformet at midlene kan benyttes til å løse andre oppgaver som politikerne i Kristiansand bystyre finner det riktig å benytte midlene til, det være seg innen helse eller på andre områder.

Fondets vedtekter er slik utformet at det er avkastningen som kan benyttes. Det er også lagt inn en klausul som skal sikre at det settes av midler hvert år som tillegges kapitalen slik at kapitalen forblir like stor selv etter lang tid. Fondets kapital er ment å forbli uendret på lang sikt.

Fondets kapital skal forvaltes i tråd med stiftelseslovens regler.

Det ble vedtatt følgende vedtekter for «Kristiansand kommunes energiverksfond»:

§ 1

Fondet er opprettet av Kristiansand kommune for å sikre at de midler som kommunen er tilført ved salg av eierandeler i energiverk, og som er bygget opp over flere tiår, ikke skal forbrukes over en kort periode, men kunne tjene innbyggerne på lang sikt.

§ 2

Fondets avkastning kan disponeres til skoler, møteplasser i nærmiljøene i Kristiansand og til utvikling av et godt omsorgs- og helsevesen i byen. Fondets avkastning kan videre brukes til andre formål som til utvikling av byen og skaper gode levekår for befolkningen.

§ 3

Fondets grunnkapital er kr... .

Fondets kapital skal hvert år tillegges et beløp som er tilstrekkelig til at fondet opprettholder sin realverdi. Hvis fondet har sunket i verdi slik at kapitalen er angrepet, kan årlig utbetaling ikke finne sted før kapitalen er oppfylt.

Verdiene skal fortrinnsvis plasseres i aksjer, obligasjoner, verdifond eller i fast eiendom. Midlene må ikke anbringes på en måte som anses som spekulasjonspreget.

§ 4

Disponering av fondets avkastning fremmes for bystyret som egen sak i forbindelse med behandling av årsbudsjett og handlingsprogram.

I forbindelse med behandlingen av handlingsprogrammet, ble det utarbeidet egen sak til bystyret hvert år frem til i 2007, da bystyret fattet følgende vedtak:

Bystyret viser til at sakens innhold er tilfredsstillende omtalt i rådmannens innstilling og således ikke nødvendig å fremme som egen sak.

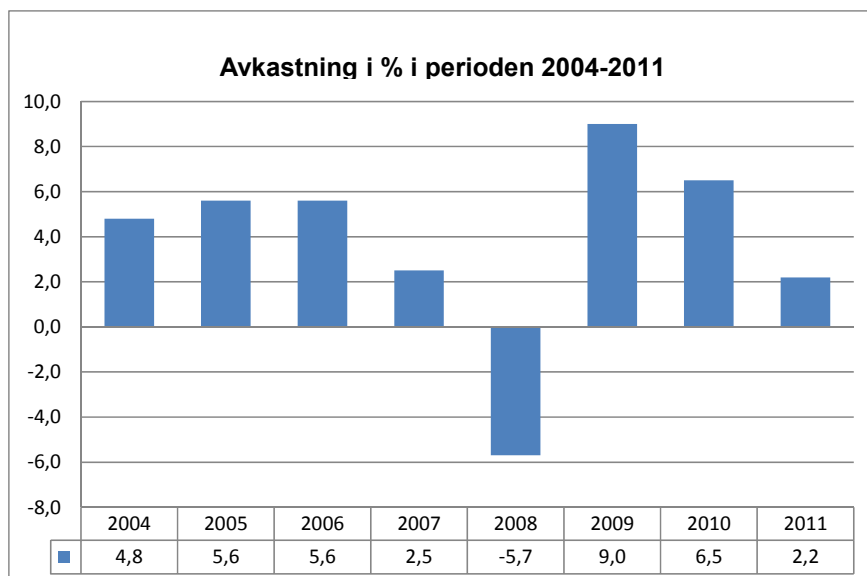
Bystyrets intensjon i sin tid var at kun realavkastningen skulle brukes og dermed at realverdien i fondet skulle opprettholdes (formuesbevaringsprinsippet). Bystyret har selvsagt anledning til selv å avvike fra de prinsipper som tidligere er vedtatt. Dette har også vært gjort ved to anledninger, i 2008 og 2012, da det i budsjettbehandlingen ble vedtatt å ikke inflasjonsjustere fondet. På den annen side er det tilført mer midler til fondet i 2011 i forbindelse med disponering av årsresultatet for 2010.

I forbindelse med 2. tertialrapport 2012, vedtok bystyret å inflasjonsjustere fondet igjen, da KPI sannsynligvis vil vise liten økning i 2012, og det derfor koster lite å opprettholde formuesbevaringsprinsippet. I tillegg foreslås det å opprette et eget bufferfond dersom avkastningen blir høyere enn målet på 5,6 %. Dette skal benyttes til å håndtere årlige variasjoner i avkastning og dermed bidra til økt stabilitet i tjenestetilbudet.

Ved å se på endringen i KPI (dato til dato) fra for eksempel des. 2003 til des. 2011, vil man se at fondets verdi tilnærmet er opprettholdt. I tillegg til den nevnte tilførsel av midler i 2011, skyldes dette bruk av gjennomsnitts KPI de første par årene. Dette gav en høyere tilførsel til fondet enn metoden som senere er benyttet.

3. Historisk avkastning for energiverksfondet

Porteføljeforvaltningen i energiverksfondet ble startet høsten 2003. Grafen nedenfor viser avkastningen i de hele kalenderår som har vært siden oppstart. Som det fremgår har forvaltningen gitt positiv avkastning hvert år, bortsett fra finanskrisetåret 2008. Dette året utmerker seg med negativ avkastning, som følge av stort verdifall i aksjemarkedene. Grafen kan illustrere noe av de årlige svingningene i avkastning, som må påregnes med kapitalen plassert i finansmarkedene.

Ser man på avkastningen i perioden fra oppstart, regnet fra og med nov. 2003, til og med apr. 2012, viser denne en gjennomsnittlig årlig avkastning på **4,1 %**. Denne måleperioden vil senere i saken bli benyttet ved sammenligning med alternativet å nedbetale gjeld. Tall pr. aug. 2012 (2. tertial) viser for øvrig samme årlige avkastning siden start. Justert for inflasjon, som har vært 1,8 %, er årlig realavkastning 2,3 % i perioden frem til apr. 2012.

De oppnådde historiske avkastningstallene er sterkt preget av at porteføljens eksponering i aksjemarkedet har vært på et lavt nivå ved oppstart av porteføljeforvaltningen, samtidig som avkastningen i aksjemarkedet har vært spesielt god de første årene. Den faktiske andelen aksjer ved start var 10 %, og ble gradvis økt til sin strategiske andel på 25 %, fordelt over en periode på halvannet år. Med strategisk andel menes den andelen som er nedfelt i kommunens finansreglement som «normal posisjon». I 2. tertialrapport 2009 ble denne andelen redusert til 20 %.

Fremgangsmåten med lav aksjeeksponering fra start og deretter opptrapping, må kunne karakteriseres som kurant og ikke uvanlig. Bakteppet var dessuten et par svake år i aksjemarkedet forut for oppstart. Det ble regnet som en forsiktig strategi, hvor full aksjeeksponering først ble oppnådd ved utgangen av 2006. Motsatsen til lavere aksjeandel har vært en høyere andel av rentebærende verdipapirer, som er mindre risikofylte.

Det er vanskelig å tallfeste betydningen av ovennevnte, men i hele måleperioden sett under ett, har utvilsomt aksjemarkedet gitt best avkastning de første årene, hvor energiverksfondet har vært lavt eksponert. Kommunens avkastning for hhv norske aksjer og globale aksjer de tre første årene har vært i størrelsesorden 30-45 % og 10-15 % årlig, hvilket må anses som betydelig i historisk sammenheng. Vi nøyer oss med å konstatere at energiverksfondets historiske avkastning ikke er representativ for en portefølje med 25 % (20 %) aksjer konstant i perioden, men ville vært vesentlig bedre med full aksjeeksponering i hele perioden.

4. Historiske gjeldsrenter og sammenligning av historikk

Hva har så renten i kommunens gjeldsportefølje vært i perioden? For å komme frem til dette, i form av en rentesats, er det benyttet beregninger av gjennomsnittsrenter for porteføljen, som i årenes løp er mottatt hvert tertial fra eksternt samarbeidspartner. Et gjennomsnitt av disse observasjonene viser en årlig rente på **4,2 %** for perioden frem til apr. 2012. Tallet er riktignok basert på et begrenset antall observasjoner, men bør likevel kunne gi en god indikasjon på kommunens gjeldsrentenivå inkludert både fast og flytende rente.

Man bør imidlertid være varsom med å bruke denne rentesatsen for sammenligning med historisk oppnådd avkastning for energiverksfondet. En forklaring hører med, selv om betydningen for rentesatsen ikke er så stor:

En viss andel av lånegjelden er knyttet til selvfinansiert virksomhet, slik som lån til videre utlån, VAR (vann og avløp, renovasjon mv.) og tilskuddsordninger. Det er netto lånegjeld, eksklusiv denne andelen, som genererer behov for rentesikring i form av fast rente. Dersom man tenker seg at energiverksfondets kapital hadde vært brukt til nedbetaling av gjeld fra starten av måleperioden, altså i 2003, er det naturlig å dra den slutning at nedbetalingen også ville resultert i et mindre behov for fast rente i gjeldsporteføljen. En mindre andel fast rente og ditto større andel flytende rente ville i sin tur gitt en lavere gjeldskostnad i denne konkrete måleperioden, med andre ord en lavere historisk rentesats enn 4,2 % for gjeldsporteføljen som helhet. Hvor lav, er noe komplisert å beregne i ettertid og er derfor ikke utført. Et ytterpunkt på nedsiden er flytende rente for kommunen i perioden. Et godt uttrykk for denne, kan være gjennomsnittlig rente i Kommunalbanken, som har vært 3,3 %. Antakelig er en sammenligningsrente likevel i nærheten av førstnevnte.

Oppsummering av historiske portefølje-tall:

For måleperioden fra nov 2003 til april 2012 har energiverksfondet gitt en årlig avkastning på 4,1 %, mens gjennomsnittlig rente i gjeldsporteføljen har vært ca 4,2 %. Ved bruk av tallene til historisk sammenligning (og eventuell indikasjon om fremtiden), må man merke seg at energiverksfondets avkastning ville vært vesentlig høyere enn det måltallet viser, med full aksjeeksponering i hele perioden, og dessuten at gjeldsporteføljens rente ville vært litt lavere enn den faktiske renten viser, dersom energiverksfondets midler hadde vært brukt til nedbetaling av gjeld.

Ved sammenligning kun på bakgrunn av den faktiske aksjeeksponering og forvaltning som har funnet sted, viser tallene at alternativ bruk av midlene til nedbetaling av gjeld ikke ville vært mer lønnsomt for kommunen, men omtrentlig likt med avkastningen i energiverksfondet.

5. Langsiktig kapitalforvaltning eller nedbetaling av gjeld?

Når det gjelder vurdering av de to alternativene, hører det med å rette et blikk på kommunens egne erfaringstall. Likevel bør en ved vurdering av alternativ anvendelse av energiverksfondet være fremoverskuende, basert på anerkjent finansteori om sammenheng mellom risiko og avkastning. Følgende kan tjene som en illustrasjon på utsiktene til hva som lønner seg:

Kommunen finansierer seg vesentlig billigere enn de største bankene i Norge. Eksempelvis må DNB, som er Norges største bank og som gir god sikkerhet for investorer, i øyeblikket betale ca 0,6 % mer enn kommunen, dersom banken vil låne penger i obligasjonsmarkedet med 3 års løpetid. Hele 80 % av energiverksfondets portefølje består av rentebærende verdipapirer, hvorav mesteparten er norske obligasjoner. For en stor del er utstederne nettopp fra sektoren bank/finans hvor DNB inngår. Dette illustrerer at det kan forventes meravkastning selv i den tryggeste delen av porteføljen, sett i forhold til rentenivået for kommunens gjeldsportefølje. I tillegg til dette består energiverksfondets portefølje av 20 % aksjer (norske/globale). Dette er plasseringer som har en vesentlig høyere forventet avkastning enn gjeldsrentenivået for kommunen. Risikoen er økt med aksjer som en del av porteføljen, men dette kan håndteres i og med kommunens langsiktige perspektiv. Summen av dette er at en finansportefølje har utsikter til høyere avkastning enn kommunens gjeldsrente.

Det fremgår av kommunens finansreglement, kapittel 1.3.2, at energiverksfondet forventes å gi en årlig realavkastning på minst 3,5 %. Dersom man legger til grunn en årlig inflasjon på 2,1 %, som for øvrig er noe lavere enn inflasjonsmålet til Norges bank, tilsier dette en forventet nominell avkastning på 5,6 %. Det må understrekes at dette er forventning i et tiårs perspektiv. Med gjeldende porteføljesammensetning, kan det forventes en meravkastning i forhold til risikofri rente (statsrente) på omtrent 1,5 %, noe som tilsvarer om lag 1,1 % i forhold til renten i kommunens gjeldsportefølje. Inntekten kommunen forventes å gå glipp av ved å velge alternativet nedbetaling av gjeld, dreier seg dermed om anslagsvis ca 7 mill kr årlig, basert på fondets størrelse på 650 mill kr.

Det er også verdt å understreke at en eventuell beslutning om å bruke kapitalen til nedbetaling av gjeld i praksis vil være irreversibel, ettersom en kommune ikke har mulighet til å oppta lån for å plassere i finansmarkedet. En gjenoppbygging av fondet vil evt. måtte hentes fra fremtidige driftsbudsjett.

6. Konklusjon

Anvendelse av deler av energiverksfondets midler til å nedbetale gjeld anbefales ikke. Dette fordi kommunen i så fall går glipp av en meravkastning som kan forventes ved forvaltning av midlene i finansmarkedet, og dermed at kommunens drift og investeringer må reduseres tilsvarende. Beløpsmessig dreier det seg om anslagsvis 7 mill kr årlig. Samtidig er det rådmannens klare oppfatning at en slik løsning på lang sikt vil sette bystyrets prinsipp om formuesbevaring i fare.

Den viktigste fordelen ved nedbetaling av gjeld, i forhold til dagens fondskonstruksjon, er at stabiliteten i inntekter og utgifter blir større slik at det legges bedre til rette for stabilitet i innbyggernes tjenestetilbud. Dette vil imidlertid i fremtiden søkes avdempet ved hjelp av et eget regnskapsmessig bufferfond, som omtalt under punkt 2 i denne saken. Ulempene er at kommunen går glipp av den meravkastning som kan forventes ved å ta risiko i finansmarkedene, samt at det kan være vanskelig å unngå forringelse av verdier som har vært oppbygd over lang tid.